

PIIRTOHEITINKALVOSTA POWERPOINTIKSI
Esitysgrafiikkaesitys genrenä

Kandidaatintutkielma
Virpi Tarvainen

Jyväskylän yliopisto
Kielten laitos
Suomen kieli
Toukokuu 2013

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Tiedekunta – Faculty Humanistinen tiedekunta	Laitos – Department Kielten laitos
Tekijä – Author Virpi Johanna Tarvainen	
Työn nimi – Title Piirroheitinkalvosta PowerPointiksi – esitysgrafiikkaesitys genrenä.	
Oppiaine – Subject Suomen kieli	Työn laji – Level Kandidaatintutkielma
Aika – Month and year Toukokuu 2013	Sivumäärä – Number of pages 27 s. liitteinen
<p>Tiivistelmä – Abstract</p> <p>Tutkielma tarkastelee esitysgrafiikkaohjelmilla tuotettuja esitysgrafiikkaesityksiä tekstinä ja tekstilajina. Tutkimuksen kannalta keskeisin kysymys on, miten esitysgrafiikkaesitys rakentuu genrenä tekstin makro- eli kokonaisrakenteen näkökulmasta ja millaisia funktionaalisia osia esitysgrafiikkaesityksestä on hahmotettavissa. Analysoin diaesitysten rakennetta sekä pyrin nimeämään ja erittelemään niitä osioita, joista esitysgrafiikkaesitykseksi nimetyt tekstit rakentuvat.</p> <p>Tutkielman aineistona on kaksi diaesitystä: yhtiön vuosikokouksen esitysgrafiikkaesitys ja yliopiston luennon oheismateriaali. Esitykset ovat varsin erilaiset niin funktionaalisesti, sisällöllisesti kuin ulkoisilta puitteiltaan, ja tätä kontrastia hyödynnän analysoidessani aineistoa. Sekä yritysmaailma että eri asteen koulut ja oppilaitokset hyödyntävät esitysgrafiikkaesityksiä mitä moninaisimmissa yhteyksissä nykyään lähes päivittäin, joten on perusteltua tarkastella juuri näiden kahden keskeisen käyttöympäristön diaesityksiä.</p> <p>Tutkimusaineiston diaesitykset jakaantuvat kolmeen funktionaaliseen osaan: <i>aloitukseen, varsinaiseen sisältö- ja käsittelyosioon ja lopetukseen</i>. Näistä osioista on mahdollista löytää vielä alafunktiota, kuten yhtiökokouksen diaesityksen kaksi erillistä sisältöosiota ja edelleen näistä ensimmäisen käsittelyosion <i>johdanto-, siirtymä- ja sisältöosiot</i>. Makrorakenteen perspektiivistä esitysgrafiikkaesitystä on tarkoituksenmukaista lähestyä kokonaisuutenaan yhtenä <i>tekstinä</i>. Vaikka osa yksittäisistä kalvoista on nähtävissä myös itsenäisinä teksteinään, ei diojen sisäisen rakenteen tarkastelu tuo merkittävää lisäarvoa tutkittaessa koko esityksen kalvojen kokonaisuuden muodostamaa <i>tekstiä</i>.</p> <p>Tutkimuksen perusteella voidaan sanoa, että esitysgrafiikkaesitys on tulkittavissa myös omana, selkeähkön kokonaisrakenteen omaavana tekstilajinaan, jos tekstin kokonaisrakenne nähdään keskeisenä genrenä määrittävänä tekijänä. Diaesitysten jakautuminen selviin funktionaalsiin osiin tukee ajatusta sekä esitysgrafiikkaesityksen omasta tekstilajista, että yksittäisen dian tutkimisen toisarvoisuudesta: jo näiden kahden esityksen perusteella sekä yleiseen tekstilajitietoisuuteen pohjaten esityksen osien järjestäytyminen tietynlaiseksi selväksi rakenteeksi antaa viitteitä jossain määrin vaikiintuneesta tekstilajista ja yhtäältä esityksen näyttäytymisestä ensisijaisesti kokonaisuutena, jonka osilla on selvä tarkoitus ja paikkansa juuri tietyssä järjestyksessä.</p>	
Asiasanat – Keywords genret, tekstilajit, PowerPoint, visuaalinen viestintä, havainnollistaminen, opetusteknologia	
Säilytyspaikka – Depository Jyväskylän yliopisto, Fennicum, suomen kielen oppiaine	
Muita tietoja – Additional information	

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	1
2	TEORIATAUSTA	2
2.1	Esitysgrafiikka	2
2.1.1	Esitysgrafiikasta yleisesti	2
2.1.2	Esitysgrafiikka yritysmailmassa	4
2.1.3	Esitysgrafiikka opetusvälineenä	5
2.2	Genre	7
2.3	Rakenteen genreanalyysi	8
3	TUTKIMUSKYSYMYKSET, AINEISTO JA MENETELMÄ	9
3.1	Aineiston esittely	9
3.1.1	Esitysgrafiikkaa yritysmailmasta: Yhtiökokouksen diaesitys	9
3.1.2	Esitysgrafiikka opetusvälineenä: Luentodiat	10
3.2	Esitysgrafiikkaesitys genrenä	11
4	ANALYYSI	12
5	PÄÄTÄNTÖ	18
	LÄHTEET	20
	LIITE 1 YHTIÖKOKOUKSEN DIAESITYS	21
	LIITE 2 LUENTODIAT	26

1 JOHDANTO

Pohtiessani aihetta kandidaatintutkielmaani osui Helsingin Sanomien internetsivuilta silmiini artikkeli otsikolla ”Näin vältät yleisön nukahtelun kesken PowerPoint-esityksesi”. Luettuani jutun loppuun tiesin, että tutkielmani aihe on viimein löytynyt. PowerPointit – tai esitysgrafiikka yleensä – ei ole ollut minulle aikaisemmin mitenkään tavanomaista läheisempi aihealue, mutta artikkelin näkökulma oli niin mielenkiintoinen, että aloin heti pohtia mitä kaikkea tutkittavaa lingvistiä dioista voisinkaan löytää. Ehdin jo miettiä keksisinkö aiheesta enää mitään uutta sanottavaa: ajattelin, että koska esitysgrafiikan käyttö on tullut varsin merkittäväksi osaksi melko lailla jokaisen organisaation arkipäivää, en varmaankaan ole ainut joka on sen mielenkiintoiseksi tutkimusaiheeksi noteerannut. Keskusteluni opettajien kanssa osoitti huoleni turhaksi: sen paremmin oman pääaineeni lehtorit kuin kielten laitoksen professoritkaan eivät muistaneet aihetta juuri tutkitun ainakaan kielitieteen näkökulmasta. Opinnäytesyöohaku vahvisti heidän näkemystään: hakusana *esitysgrafiikka* tuotti yhden tuloksen, (silloisen) tietojenkäsittelyopin laitoksen pro gradu -työn otsikolla *Graafinen tietojenkäsittely tiedon havainnollistamisessa* 1980-luvun alkupuolelta, mutta en näe relevantiksi käsitellä sitä lainkaan tässä yhteydessä.

Sittemmin huomasin tutkimusta ja informaatiota kaikkiaan olevan saatavilla varsin rajallisesti. Suomalaisen esitysgrafiikkatutkimuksen ja -koulutuksen uranuurtajana näyttäytyvä Outi Lammi kirjoittaakin oppaassaan *Vaikuta visuaalisesti!: laadi selkeä esitys* (2009a: 23), että ottaen huomioon kuinka laajalti esitysgrafiikkaa nykyään käytetään niin työelämässä kuin opetuksessakin, on tutkimustietoa sen käytöstä ollut saatavilla yllättävän vähän. Kandidaatintutkielmani näkökulman rajaamista määrittäviksi tekijöiksi nousikin yhtäältä aikaisemman tutkimuksen vähyys ja toisaalta ajatus siitä, että aion jatkaa tutkimusta samasta aiheesta myös pro gradu -työssäni. Koska aiempaa tutkimusta ei juuri ole saatavilla, näen hyödyllisimmäksi lähteä liikkeelle perusasioista. Näin ollen kandidaatintutkielmassani keskityn analysoimaan esitysgrafiikkaesitysten tekstiä ja tekstilajia.

Aineistoksi tutkielmaani pyysin kahden eri organisaation – yrityksen ja oppilaitoksen – esitysgrafiikkaa. Keskityn erityisesti näihin kahteen käyttöympäristöön, koska koen niiden olevan keskeisimpiä esitysgrafiikan hyödyntäjiä. Yritykseltä saamani aineisto on yhtiökokouksen diaesitys ja oppilaitokselta taas luentokalvot. Esitysten funktiot ovat jo lähtökohtaisestikin varsin erilaiset, ja tätä kontrastia pyrin hyödyntämään aineistoa analysoidessani.

2 TEORIATAUSTA

2.1 Esitysgrafiikka

2.1.1 Esitysgrafiikasta yleisesti

Esitysgrafiikalla tarkoitetaan esitysgrafiikkaohjelmalla tuotettua aineistoa, kuten digitaalisessa muodossa olevia kalentereita ja valokuva-albumeita, internetsivuja, kuvia, kaavioita ja – tutkielmani kontekstissa erityisesti – erilaisten esitysten tueksi luotuja esitysgrafiikka- eli diaesityksiä (A-osaaja 2013). Yleisin esitysgrafiikkaohjelma on Microsoft Office PowerPoint, mutta maksuttoman Apache OpenOffice -ohjelmiston vastine Impress on myös laajalti käytetty ja tunnettu (Välisalo 2013). Tarjolla on lisäksi muutamia muita vaihtoehtoja, kuten Applen Macintosh-tietokoneperheelle kehitetty iWork-ohjelmistopakettin Keynote sekä Apache OpenOfficeen perustuvat LibreOffice Impress ja IBM Lotus Symphony Presentations, jotka eivät ole niin suosittuja ohjelmia.

Microsoftin PowerPoint-esitysgrafiikkaohjelman suosiota kuvastaa hyvin se, että nimitys näyttää vakiintuneen koko esitysgrafiikan synonyymiksi; erityisesti puhekielessä, mutta toisinaan kirjoitetussa kielessäkin (Lammi 2009a: 15). Termi on siinä mielessä harhaanjohtava, että esitysgrafiikka ei tokikaan ole sama asia kuin väline, jolla se mahdollisesti on tuotettu (Lammi 2009b), eikä esityksen relevanssi ole riippuvainen sen tekemiseen käytetyn ohjelman tuotemerkistä. Voidaan kuitenkin sanoa, että mikään muu yksittäinen ohjelmatuote ei ole samassa mittakaavassa ollut muuttamassa puheviestintätilanteiden käytäntöjä. Diaesityksiä jaeetaan myös oheismateriaalina esitystilanteestaan irrallaan, joten sen voidaan nähdä vaikuttavan jo itse tiedon esittämisen tapoihinkin. Esitysgrafiikan käytön aikaansaama muutos puheviestinnän kentällä on rinnastettavissa jopa sähköpostin ja tekstiviestien vaikutukseen kirjallisessa viestinnässä. (Lammi 2009a: 14.)

Puhuttu teksti on kaivannut tuekseen visuaalista havainnollistamista jo kauan ennen esitysgrafiikkaohjelmia. Ensimmäiset piirtoheittimet yleistyivät jo toisen maailmansodan jälkeen. Kalvojen lisäksi tukimateriaaleina eri aikoina ovat toimineet niin diaprojektoreilla heijastetut kuvat, fläppitaululle kirjoittaminen, valmiit piirrostaulut, kartat, pienoismallit, kuivatut kasvit kuin kuolleet eläimetkin. (Lammi 2009a: 12.) Esitysgrafiikka ei kuitenkaan ole pelkästään digitaalinen versio vanhoista havaintovälineistä, vaan se kuvastaa viestintätapojen muutosta laajemminkin. Kuva-aineisto ei enää ole pelkästään tekstiä täydentävää oheismateriaalia, vaan usein vakavasti otettava viesti itsessään. Sanan ja kuvan välinen suhde on saanut

uusia, edelleen kehittyviä muotoja. Tämä muutos edellyttää lukijoilta enenevässä määrin visuaalista lukutaitoa. Visuaalisen aineiston tuottamisen taitoa ei kuitenkaan tunnuta korostettavan samassa suhteessa. (Lammi 2009a: 13.)

Kansainvälisesti tunnettu esitysgrafiikka- ja viestintäoppaiden kirjoittaja Garr Reynolds (2009: 25) näkee viestintätilanteen muutoksen niin huomattavana, että hän vertaa nykyisiä multimediaa hyödyntäviä puhetilaisuuksia enemmänkin dokumenttifilmitaiteeseen kuin paperille painetun asiakirjan sisälukuun. Sekä Lammi (2009a: 16, 18) että Reynolds (2009: 66) esittävät, että diaesityksen tarkoitus on toimia puhujan visuaalisena tukena ja auttaa tätä kertomaan tarinansa, mutta ei toimia itsenäisenä, yleisölle jaettavana tulosteena sellaisenaan. Hyvä suullinen esitys ei useinkaan ole tarkoituksenmukainen tekstidokumenttina ja vastaavasti hyvin kirjoitettu teksti harvoin on toimiva puhe-esitys (Reynolds 2009: 12). Yksi syy esitysgrafiikkaesityksen aiheuttamaan tiedolliseen (yli)kuormitukseen onkin juuri se, että yhtäaikaisten kuvallinen ja sanallinen aineisto eivät tue toisiaan, vaan enemmänkin kilpailevat keskenään yleisön huomiosta (Lammi 2011: 25). Samoin käy, mikäli diat sisältävät liikaa tekstiä. On tutkittu, että puheessa esiin tulevan informaation esittäminen yhtäaikaaisesti tekstinä vaikeuttaa asian käsittelyä ja omaksumista (Reynolds 2009: 13). Tällöin esitys muuttuu tilanteeksi, jossa yleisö ja esiintyjä ohittavat toisensa: kuulija keskittyy lukemaan dian tekstiä itsekseen eikä näin ollen enää kiinnitä huomiota puhujaan (Lammi 2009a: 20).

Sen lisäksi, että runsaasti tekstiä sisältävä esitysgrafiikka ei tue sisällön omaksumista, tämä useimmiten luettelomuotoinen esitystapa saattaa johtaa myös merkittäviin väärinymmärryksiin: kirjoittaja joutuu pelkistämään sanottavaansa jopa siinä määrin, että yksinkertaisia väittämiä sisältävien luetteloiden taakse jää sekä epäjohdonmukaisuuksia että suoranaisia asiavirheitä. (Lammi 2009a: 20.) Yhdeksi nykyisten diaesitysten suurimmista ongelmista nostetaan juuri luettelomuotoisuus. Osittain kyse on varmasti opituista tottumuksista, mutta yhtäältä osa huonoista käytännöistä on johdettavissa suoraan esitysgrafiikkaohjelmien oletusarvoihin ja -diarakenteisiin (Lammi 2009a: 15): esimerkiksi PowerPoint ohjaa jäsentelemään esityksen siten, että kunkin aiheotsikon alla on alaotsikoita ja luetelmia (Reynolds 2009: 85). Aineiston jäsentely ranskalaisin viivoin suoraan esitysgrafiikkaohjelmaan on toki luonteva tapa tehdä omia muistiinpanoja, ja luontivaiheen jäsenä näkymä tukee ajatusta luettelo-tekstin soveltuvuudesta diaesitykseksi sellaisenaan, mutta henkilökohtaiset merkinnät saattavat yleisölle jäädä irrallisiksi ja merkityksettömiksi (Lammi 2009a: 18; Lammi 2011: 25).

Visualisoinnin pioneeri Edward Tufte näkeekin koko (erityisesti) PowerPointin kognitiivisen tyylin johtavan sisällön yliyksinkertaistamiseen ja näin ollen sanoman latistumiseen (Reynolds 2009: 46). Kognitiotutkija Stephen Kosslyn taas esittää esitysgrafiikan peruson-

gelmaksiksi sen, että sitä suunniteltaessa ei ole riittävästi huomioitu yleistä tietoa ihmisen tavasta havaita, ymmärtää havaitsemansa ja muistaa se (Lammi 2009a: 23). Lammin (2011: 24) mukaan suosittu Reynoldsin teos *Esityksen suunnittelu – Zen ja pelkistämisen taito* on kaikkineen parantanut suomalaistenkin diaesitysten tasoa. Hän silti korostaa, ettei Reynoldsin yleispätevänä markkinoima *kuva ja vähän tekstiä* -lähestymistapakaan sovellu kaikkiin tilanteisiin ja aineistoihin (Lammi 2011: 24), vaan painottaa, että hyvän esitysgrafiikan kriteerit ja vaatimukset ovat tilannesidonnaisia (Lammi 2009a: 24). Mutta käytetäänpä esitysgrafiikkaa missä tilanteessa tai ympäristössä tahansa, ei sisällön tärkeyttä voitane korostaa liikaa. Jo diojen suunnitteluvaiheessa on oltava selvää mikä on keskeisin yleisölle välitettävä sanoma ja minkä takia esitys ollaan aikeissa pitää. Esiintyjällä on oltava asiaa yleisölleen ja vieläpä syynsä tuoda se julki. (Lammi 2009a: 4; Hautsalo 2007: 32.) Toisaalta esitysgrafiikkaa pidetään useissa yhteyksissä nykyään jo niin itsestäänselvytenä, että joskus saattaisi olla aiheellista pysähtyä pohtimaan, onko visuaalinen esitysmuoto aina välttämätön tai tarkoituksenmukaisinkaan ratkaisu.

Varsinaisina esitysgrafiikkaan liittyvinä termeinä tutkimuksessani käytän *diaa* ja *kalvoa* kuvaamaan tulosteena yhtä sivua vastaavaa, kerralla näytettävää asiakokonaisuutta; useiden diojen/kalvojen muodostamasta esitysgrafiikkaohjelman tiedostosta *esitysgrafiikkaesitystä* ja *diaesitystä*; *diarakennetta* kuvaamaan dian tyyppiä, esimerkiksi otsikkodia-rakenteessa on paikkamerkki pääotsikolle ja alaotsikolle (Lammi 2009a: 15). *Paikkamerkki* taas on pisteviihvasta muodostuva ruutu, johon dialle tulevat tekstit ja objektit sijoitetaan. *Kuulija/t*, *katsoja/t*, *lukija/t* ja *yleisö* viittaavat henkilöön tai henkilöihin, jotka fyysisesti ovat tai voisivat olla paikalla diaesitystä seuraamassa ja/tai saavat esityksen diat itselleen jossain muodossa tutustuttavakseen. *Puhujalla*, *kirjoittajalla*, *esiintyjällä* ja *tekijällä* viitataan henkilöön, joka diaesityksen on luonut ja/tai käyttää sitä esityksensä tukena. Todellisuudessa diaesityksen käyttäjä ja tekijä eivät välttämättä ole sama henkilö, mutta tutkimukseni kannalta se ei ole relevanttia, joten tekstissäni en erottele näitä kahta, vaan käytän termiä, joka kuvastaa henkilön olennaisinta roolia sillä hetkellä.

2.1.2 Esitysgrafiikka yritysmailmassa

Niin esitysgrafiikan tekemistä yleisellä tasolla käsittelevät kuin tiettyyn ohjelmaan keskittyvät esitysgrafiikkaoppaat nostavat diaesitysten keskeisimmäksi ja hyödyllisimmäksi käyttöympäristöksi yritysmailman. Esimerkiksi *Esitysgrafiikan pikaopas: PowerPoint 2007* -teoksen (Hautsalo 2007: 4) johdannossa kerrotaan, että ”Parhaimman hyödyn PowerPointista saa yri-

tysmaailmassa. Sillä on hyvä näyttää palavereissa erinäisiä kaavioita, strategioita, kuvia ja monia muita yhdessä ja samassa esityksessä. PowerPoint on oiva keino tehostaa suullista viestintää.” Hautsalo (2007: 4) mainitsee myös kotikäyttäjän hyötyvän esitysgrafiikkaohjelmien ominaisuuksista, mutta esimerkiksi soveltuvuutta opetuskäyttöön hän ei käsittele lainkaan.

Liike-elämässä esitysgrafiikkaa käytetäänkin monipuolisesti eri yhteyksissä. Niin sisäisessä kuin ulkoisessa viestinnässäkin diaesitykset ovat jo arkipäivää monenkokoisissa yrityksissä. Henkilökunnan palaverien esitysgrafiikan taso on helppo sivuuttaa sillä ajatuksella, että dioja ei ole tarkoitettukaan ulkopuolisten käyttöön ikään kuin markkinointimateriaaliksi, vaan lähinnä muistiinpanoiksi omalle väelle. Diaesitykset ovat kuitenkin laajalti käytössä myös edustettaessa yritystä asiakkaisiin ja ulkoisiin sidosryhmiin päin, jolloin huolellinen toteutus ja informaatioarvo korostuvat: laadukas esitysgrafiikka toimii yhtä lailla yrityksen käyntikorttina kuin esitemateriaalit, internetsivut ja varsinaiset mainoksetkin (Lammi 2009a: 15).

Kohderyhmän tuntemisen tärkeys korostuu käytettäessä esitysgrafiikkaa yritysmaailmassa. Sekä sisällön rajaamisen että havainnollistamiskeinojen valinnan kannalta on oleellista tietää, minkälaisessa tilaisuudessa esitys on tarkoitus pitää ja millainen yleisö sitä on tulossa katsomaan (Lammi 2011: 24). Esimerkiksi työyhteisön sisäisen kuukausittaisen palaverin materiaaliin ei todennäköisesti ole oleellista liittää perustietoja yrityksen toimialasta, kun taas asiakastilan infotaulussa näkyvässä diaesityksessä ne saattavat olla hyvinkin keskeisessä roolissa. Samoin asiantuntijayleisölle suunnattujen diojen on tuloksellisinta lähestyä ilmiöitä yksityiskohtaisemmin ja monimutkaisemmin kuin vaikkapa perehdytyskalvojen, joita näytetään ensimmäisinä työpäivinä mahdollisesti vastavalmistuneelle uransa aloittajalle.

2.1.3 Esitysgrafiikka opetusvälineenä

Tieto- ja viestintäteknologian käyttö opetusvälineenä on lisääntynyt merkittävästi 2000-luvulla kaikilla kouluasteilla ja sen opetuskäytön vahvistaminen on myös kirjattu keskeiseksi koulutuspoliittiseksi tavoitteeksi (Opetushallitus 2011: 5). Kuitenkaan kansainvälisen SITES 2006 -tutkimuksen (Kankaanranta–Puhakka 2008: 88) mukaan esimerkiksi suomalaisissa yläkouluissa tietotekniikkaa ei vielä tuolloin reilu kuusi vuotta sitten ollut otettu laaja-alaiseen tai säännölliseen käyttöön. Opetushallituksen julkaisema muistio *Tieto- ja viestintäteknikka opetuskäytössä – Välineet, vaikuttavuus ja hyödyt. Tilannekatsaus toukokuu 2011* (2011: 10) taas esittää, osittain myös Kankaanrannan ja Puhakan (2008) tutkimustuloksiin nojaten, opettajien tieto- ja viestintäteknikan käytön pääasiallisiksi muodoiksi tiedonhankinnan ja opetuksen

havainnollistamismateriaalien etsimisen internetistä sekä esitysten tekemisen esitysgrafiikkaohjelmissa.

Petri Heinonen sanallistaakin varmasti monen opettajan huolenaiheita *Opettajan tietokoneopas* -kirjansa esitysgrafiikkaosion alussa: Hän arvelee alkuinnostuksen laannuttua monien lopettavan kalvojen tekemisen, koska valmiista esityksestä saatava hyöty ei tunnu vastaavan sen tekemiseen käytettyä aikaa. Heinonen myös otaksuu opettajien ajattelevan joidenkin asioiden havainnollistamisen onnistuvan parhaiten traditionaalisimmilla tavoilla, kuten liitutauluun piirtämällä. (Heinonen 2003: 277). Toisaalta *Opettajan tietokoneopas* on kuitenkin jo kymmenen vuotta vanha teos, mikä tieto- ja viestintäteknologian saralla on varsin pitkä aika: niin ohjelmat, laitteet, käyttäjät kuin työtavatkin ovat siinä ajassa kehittyneet ainakin jossain määrin ja haasteet sen myötä mahdollisesti vaihtuneet toisiin.

Vaikka tietotekniikka ei varmasti vielä nykyäänkään ole kaikkien opettajien päivittäinen apuväline, ovat diaesitykset luentomateriaalina ja opetuksen havainnollistamisvälineenä vaikiinnuttaneet asemansa kaikissa opintoasteissa. Toisaalta kouluympäristössä diaesitykset toimivat osittain vain perinteisten piirtoheitinkalvojen korvaajina käytännössä laitepäivitysten myötä. Tällöin kaikkia esitysgrafiikkaohjelmien tarjoamia hyötyjä ei saada tai välttämättä osatakaan ottaa käyttöön ja diat saattavat jäädä muistuttamaan opettajan opetuksen aikana kalvolle kirjoittelemlia listoja avainsanoista ja -lauseista. Teksti- tai numeromuotoisen tiedon visualisointia olisi kuitenkin mahdollista hyödyntää opetuskäytössäkin totuttuja käytäntöjä laajemmin. Lammi (2009a: 13) näkisikin aiheelliseksi nostaa visuaalisen aineiston tuottamisen taidon omaksi opetuksen aihealueeksi kuva- ja medialukutaidon rinnalle.

Korkea-asteen oppilaitoksissa tietotekniset apuvälineet – kuten virtuaaliset oppimisympäristöt, kuvaa ja ääntä välittävät moniviestimet ja sähköisessä muodossa olevat oppimateriaalit – vaikuttavat olevan jo varsin laajalti käytössä. Omassa yliopistohistoriassani luennot, joilla en muista esitysgrafiikkaa olleen tukimateriaalina, ovat laskettavissa yhden käden sormilla. Lähes aina diaesitykset myös ovat saatavilla viimeistään luennon jälkeen jostain verkko-oppimisympäristöstä. Esimerkiksi Lammin (2009c) kokemukset luentokalvoista vielä neljä vuotta sitten olivat hyvin negatiivissävytteisiä. Kokemuksiinsa pohjaten hän esittää blogissaan varsin radikaalin väitteen: ”En sano, että esitysgrafiikan kanssa pidetty luento olisi ollut aina huono, mutta esitysgrafiikan avulla pidetty luento oli useammin huono ja pitkästyttävä kuin ilman esitysgrafiikkaa pidetty luento.” Vaikka jokaisella luennolla en dioista suoranaisesti ole kokenut hyötyväni, en toisaalta rohkene väittää, että niillä olisi voinut olla noin selviä epäedullisia vaikutuksiaakaan itse opittavaan asiaan nähden. Yhtäältä itse olen, kaikesta kritiikistä

huolimatta, hyötynyt esitysmateriaaliin perehtymisestä myös luennon jälkeen esimerkiksi tenttiin lukiessani tai esseetä kirjoittaessani.

2.2 Genre

Lajittelemisen ja tyypittelemisen ovat kiinteä osa ajatteluamme ja päivittäisiä havaintojamme: hahmotamme niin arkkitehtuuria, muodin maailmaa kuin lukemaamme kirjoitusta erilaisen tyyli- ja lajiluokitusten valossa (Heikkinen–Voutilainen 2012: 17). Odotuksemme asioiden ja ilmiöiden edes jossain määrin säännönmukaisesta luokittumisesta ohjaa toimintaamme ja vaikuttaa päätöksiimme. Jos esimerkiksi laitamme internetiin osto- ja myyntipalstalle ilmoituksen, jossa kerromme myyvämme maalaisromanttisia sisustustuotteita, oletamme ettemme saa tiedusteluja myrkynvihreistä muovisista lehtitelineistä, tai jos vuokraamme elokuvan lajityypiksi on merkattu ”romantiikka”, koemme pettymyksen mikäli ruudun täyttääkin teinejä jahtaava murhaaja. Samoin odotamme, ainakin alitajuisesti, lukemiemme tekstien täyttävän tietyt kriteerit sen mukaan, minkä tyyppisestä painotuotteesta ne luemme.

Genrejen tutkimuksen juuret ovatkin kirjallisuuden-, taiteen- ja mediatutkimuksen aloilla (Heikkinen–Voutilainen 2012: 19). Kielentutkimuksen kentässä tekstien kategorisointiin liittyviä asioita on pohdittu ainakin 1950-luvulta lähtien, mutta kielitieteen terminä *genre* on ollut vakiintuneessa käytössä vasta 1980-luvulta saakka (Shore–Mäntynen 2006: 16). Jokseenkin samassa merkityksessä genren rinnalla käytetään myös *tekstilajin* käsitettä. Samaan tekstilajiin kuuluvien tekstien yhteisinä piirteinä voidaan tarkastella muun muassa rakenteen yhdenmukaisuutta, tekstin sisällön ja tyylin samankaltaisuutta ja/tai yhteistä kohdeyleisöä. Tekstilajitutkimukseen voidaan kuitenkin nähdä liittyvän tietynlaista paradoksaalisuutta: jos tutkimuskohteena on tiettyyn lajiin kuuluvia tekstejä, on aineiston rajaus itsessään oletus siitä, mitkä ja minkälaiset tekstit mahdollisesti jo kuuluvat samaan tekstilajiin (Shore–Mäntynen 2006: 11; Komppa 2006: 304).

Nykyisenlainen elämämme tekstiyhteiskunnassa edellyttää genretietoisuutta yhä enenevässä määrin: tuotamme erilaisia tekstejä erilaisiin tarpeisiin ja vaihtelemme tarkoituksenmukaisesti niin kielellistä kuin muutakin käyttäytymistämme olosuhteiden mukaan (Heikkinen–Voutilainen 2012: 18). Toisaalta muuttuva maailmamme tuo haastetta itse genrejen määrittelylle ja tutkimukselle (Heikkinen–Voutilainen 2012: 35): tekstit saattavat muuttua hyvinkin nopeassa tahdissa ja sitä mukaa on tarkistettava tekstilajien kategorisointiperusteita. Myös koko genreihin luokittelua kohtaan on esitetty kritiikkiä. Tutkimusmaailmassa on muun muassa pohdittu, että koska genret ovat luonteeltaan muuttuvia eikä niille voida määritellä tark-

koja rajoja, voidaanko yksittäisiä tekstejä yleensä ottaen edes lokeroida tiettyyn tekstilajiin kuuluviksi ja toisaalta minne kohtaan jatkumoa tiettyä genreä osittain hyödyntävät tai useampaa genreä sekoittavat tekstit tulisi sijoittaa. (Heikkinen–Voutilainen 2012: 32.)

2.3 Rakenteen genreanalyysi

Tekstilajin käsitettä määriteltäessä keskeiseksi kriteeriksi usein nostetaan tekstin rakenne. Ajatellaan, että kullakin tekstilajilla on ominainen tapansa rakentua ja järjestyä kokonaisiksi teksteiksi. Genreä lähestytään siis tekstien keskinäisten rakenteellisten yhtäläisyyksien kautta. Tutkimuksen perspektiivistä tekstin rakennetta jäsentelevät tarkastelutavat ovat melko samankaltaisia, vaikka periaatteet ja menetelmät ovatkin jossain määrin heterogeenisiä. Pääpaino on kuitenkin yksittäisen tekstien laadullisessa analyysissä. Tutkimuksessa painottuvat tekstien keskinäisten rakenteellisten yhtäläisyyksien lisäksi sanan- ja kieliopillisten valintojen analyysi. (Mäntynen 2006: 42, 46–47; Heikkinen–Voutilainen 2012: 24, 26–27.)

Tutkimukselliset erot syntyvät lähinnä tekstilajin määrittelyssä ja siinä, miten rakenteen ja tekstilajin välinen suhde nähdään: katsotaanko tekstien kuuluvan samaan genreen juuri samanlaisen rakenteen ansiosta, vai hahmottuuko laji enemmänkin rajoituksen kautta – esimerkiksi niin, että tekstilaji voi sietää monia erilaisia rakenteita, mutta ei juuri tiettyjä. Myös rakenteelle annettavassa asemassa on suuria eroja; toiset pitävät sitä keskeisenä tekstilajin määrittäjänä, toisille se näyttääytyy kriteerinä muiden joukossa. Mielenkiintoista onkin pohtia, kuinka yhden tai muutamankin tekstin elementtien järjestyksen tarkastelusta päästään suuremman tekstijoukon rakennepiirteiden analyysiin. Erilaiset analyysitavat luonnollisesti painottavat erilaisia asioita, eikä läpikotaista erittelyä ole mahdollista tai edes tarpeellista tehdä. Pohjimmiltaan kyse on kuitenkin siitä, miten kuvata kokonaisen tekstilajin rakennetta, jos oletuksena on, että saman lajin yksittäiset tekstit eivät ole rakenteiltaan identtisiä. (Mäntynen 2006: 42, 46–47.)

Rakennetutkimuksen perusoletus vakiintuneen kokonaisrakenteen näkemisestä yhdeksi genreen keskeisimmäksi tuntomerkitseksi nojaa eritoten Hasanin (1985) geneerisen rakennepotentiaalin teoriaan. Sen mukaan teksti kuuluu tiettyyn genreen juuri siitä löydettyjen välttämättömien rakenneosien perusteella, joiden tunnistamiseksi taas tarvitaan käsitys tekstilajin prototyypisistä edustajista. Tutkimuksessani sivuan osin myös rakennepotentiaalin käsitettä, mutta tiedostan sen sovellettavuuden rajallisuuden aineistoni suppeuden vuoksi. (Juvonen–Virtanen–Voutilainen 2012: 456.)

3 TUTKIMUSKYSYMYKSET, AINEISTO JA MENETELMÄ

3.1 Aineiston esittely

3.1.1 Esitysgrafiikkaa yrity maailmasta: Yhtiökokouksen diaesitys

Tutkielmani aineistona on kaksi hyvin erilaisiin tarkoituksiin ja tilanteisiin esitysgrafiikkaohjelmalla luotua diaesitystä: toinen yrity maailmasta ja toinen opetuskäytöstä. Ensimmäinen esitys (liite 1) on Vacon Oyj -nimisen yrityksen vuoden 2010 yhtiökokouksen oheismateriaali. Tämä diaesitys koostuu kolmestakymmenestä kalvosta. Jokaisessa diassa on hyvin näkyvillä yrityksen nimi ja logo. Muutamaa, välilehti-tyyppistä kalvoa lukuun ottamatta, kaikissa on myös numerointi ja päiväys¹. Dioissa on käytetty huoliteltua, lähes virheetöntä kieltä; ensimmäisessä tekstidiassa englantia, muissa suomea. Valkoisen pohjavärin ja mustan tekstin ohella värimaailmaa hallitsevat yrityksen logoa mukailevat vihreän ja sinisen sävyt, jotka toistuvat niin kuvissa, luettelomerkeissä kuin otsikoissakin. Diat on jäsenneilty ilmavasti ja ne sisältävät enimmilläänkin vain kohtalaisen vähän tekstiä. Esitys sisältää paljon kaavioita, kuvia ja diagrammeja: ainoastaan kuusi kalvoa kolmestakymmenestä koostuu yksinomaan tekstistä ja näistä kaksi on pelkkiä otsikkodioja, jotka ovat lähinnä kertomassa uuden osion alkamisesta. Kaikkiaan esityksen tekemiseen on panostettu: sen visuaalinen ilme on näyttävä ja harkittu, ja sillä selvästi pyritään luomaan yrityksestä houkuttelevaa ja uskottavaa kuvaa.

Vuosikokoukseen osallistujat ovat hyvin erilaisista taustoista: jotkut osakkaista ovat ammattisijoittajia, toiset esimerkiksi harrastuksen kautta mukaan tulleita yksityishenkilöitä, osa yrityksen henkilöstöä ja niin edelleen. Esityksen katsojakuntaa ei välttämättä yhdistä mikään muu tekijä kuin se, että jokainen heistä omistaa vähintään yhden osakkeen kyseisestä yrityksestä; Näin ollen myös heidän pohjatietonsa diojen käsittelemistä aiheista ovat hyvin vaihtelevat. Yhtäältä esityksen tekoon osallistunut, kalvot käyttööni luovuttanut henkilö mainitsi myös kuulijoiden motiivien saapua tilaisuuteen olleen hyvin vaihtelevia. Esimerkiksi osa oli hänen mukaansa paikalla lähinnä nauttimassa ilmaisista tarjoiluista, toiset taas ensisijaisesti saamassa ajantasaista informaatiota sijoittamiensa rahojen tilasta. Vaikuttimien erilaisuus yhdistettynä mahdollisuuteen hyvin vähäisistä perustiedoista on tekijän mukaan ohjannut valmistelemaan sellaisen ”rautalangasta väännetyn” diaesityksen, jonka ”Pihtiputaan mumokin ymmärtäisi”.

---

¹ Päiväys on esityksen tekijän toimesta ohjelmoitu muuttumaan viimeisimmän tallennuksen mukaan, ja näin ollen dioissa on päivämäärä, jolloin olen materiaalin saanut haltuuni, eikä esityksen alkuperäinen päiväys.

Yhtiökokous on avoin vain osakkaille, mutta paikalle kutsutaan usein myös lehdistö. Kaikki esitysmateriaali on myös jälkikäteen vapaasti ladattavissa yrityksen verkkosivuilta. Vaikka osakkaat ovat valmiiksi jo osa sidosryhmää, ovat he edelleen tärkeä markkinointiväylä: osakkeenomistajien joukossa voi olla niin yrityksen valmistamien tuotteiden ostamista suunnittelevia potentiaalisia asiakkaita kuin kilpailevien yritysten palveluksessa työskenteleviäkin. Sijoittajaviestinnän suunnittelussa suurin jännite syntyykin siitä, että yrityksen toiminnasta olisi pystyttävä kertomaan kiinnostavasti ja avoimesti, kuitenkin paljastamatta pahimmille kilpailijoille tärkeitä tietoja. (Koskinen 2013.)

3.1.2 Esitysgrafiikka opetusvälineenä: Luentodiat

Toinen esitys (liite 2) on toiminut keväällä 2013 järjestettyjen yliopiston kirjallisuuden oppiaineen luentojen havaintomateriaalina. Kirjallisuuden opinnot ovat vapaasti opiskeltavissa taiteiden ja kulttuurin tutkimuksen laitoksen sekä suomen kielen pääaineopiskelijoille, muiden on anottava oikeus opintojen suorittamiseen sivuainehaun kautta opintokokonaisuus kerrallaan (Jyväskylän yliopisto 2013). Kurssi, johon luento kuului, on liitettävissä osaksi kirjallisuuden aine- tai syventäviä opintoja, eli lähtökohtaisesti pohjana osallistujilla on vähintään kirjallisuuden perusopintoja vastaava tietämys. Esitys on siis tehty jo jonkin verran aiheeseen perehtyneelle yleisölle.

Dioja on yksitoista kappaletta. Niissä kaikissa on mustaa tekstiä valkoisella pohjalla ilman kuvia, värejä tai muitakaan muotoiluja. Ensimmäistä, vain kurssin nimen sisältävää aloitustidia lukuun ottamatta kaikissa dioissa on keskellä alalaidassa muita tekstejä pienemmällä fontilla maininta *johdanto* joka viittaa kyseisen luennon sisältöön. Tekstiä kalvoissa on hyvin vähän: yhdelläkään dialla ei ole yli kymmentä sanaa ja käytetty fontti on koruton ja isokoista. Yleisilmeeltään esitys on hyvin pelkistetty ja selkeä.

Kurssin kaikki materiaalit, luentodiat mukaan lukien, ovat opintojakson ajan olleet virtuaalisessa Optima-oppimisympäristössä vapaasti hyödynnettäväksi kurssin kirjallisia tehtäviä ja tenttiin valmistautumista varten. Opiskelun tukimateriaalien pääasiallisiksi tarkoituksiksi voidaan nähdä oppimiselle mahdollisimman suotuisien olosuhteiden tarjoaminen ja opittavan asian sisäistämisen helpottaminen (Heinonen 2003: 277). Tällöin esimerkiksi luentodiojen visuaalinen erinomaisuus tai esityksen viihdyttävyyden itsessään saavat jäädäkin toisarvoisiksi tekijöiksi sisältöön nähden.

3.2 Esitysgrafiikkaesitys genrenä

Tässä tutkimuksessa tarkastelen esitysgrafiikkaesitystä genrenä. Analysoin esitysgrafiikkaohjelmalla puheen tueksi luotujen diaesitysten rakennetta sekä pyrin nimeämään ja erittelemään niitä osioita, joista esitysgrafiikkaesitykseksi nimetyt tekstit rakentuvat. Pyrin selvittämään, onko esitysgrafiikkaesitys tulkittavissa omaksi genrekseen ja – siinä määrin kuin näin pienen aineiston pohjalta on mahdollista yleistää – onko esitysgrafiikkaesityksestä hahmotettavissa sellaisia muodollisia osioita, joiden on toteuduttava, että kyseisen tekstin voitaisiin sanoa kuuluvan mahdolliseen esitysgrafiikkaesitysgenreen. Tutkimukseni kannalta keskeisin kysymys onkin, millaisia funktionaalisia osia esitysgrafiikkaesityksestä voi hahmottaa eli miten esitysgrafiikkaesitys rakentuu genrenä tekstin makro- eli kokonaisrakenteen näkökulmasta.

Kuten tieteellisiä tekstejä tutkinut Paltridge (1997) on todennut, tekstilajia ei tunnisteta pelkästään kielellisesti ja kulttuurisesti, vaan myös kognitiivisesti. Tekstin rakenteen analyysin rinnalle tarvitaan siis lisäksi sosiokognitiivista tietoa: tekstinulkoisten viitekehysten kirjoittamattomien sääntöjen tajua. (Ks. Mäntynen 2006: 46.) Esimerkiksi Bahtinin (1986) mukaan kunkin tekstin ominainen rakenne saa aikaan sen, että jo alun perusteella osaamme päätellä minkä lajin teksti on kyseessä (ks. Mäntynen 2006: 43). Esitysgrafiikkaesityksen nähdesämme mitä todennäköisimmin alammekin pohtia minkähän tyyppisen tilaisuuden oheismateriaaliksi tämä mahtaisikaan olla tarkoitettu ja missä määrin puhuja on aikeissa dioihin nojata. Emme siis oletakaan esityksen teksteineen olevan tarkoitettu tiedotteen virkaa ajamaan tai kelvollinen julkaistavaksi minkäänlaisessa painotuotteessa sellaisenaan, vaan kytkemme sen automaattisesti osaksi tietynlaista tilannetta pohjatietojemme perusteella.

Vaikka jo tietyn tyyppinen ulkoasu kertoo meille, että esimerkiksi luennolla valkokankaalle heijastettu teksti on sekä luotu jollain esitysgrafiikkaohjelmalla että tarkoitettu puhutun esityksen tueksi, todennäköisesti iso osa meistä tunnistaisi tekstin myös muussa yhteydessä ja ympäristössä juuri esitysgrafiikkaesitykseksi. Pyrinkin selvittämään onko esityksen tekstissä itsessään tietty rakenne ja esimerkiksi sellaiset toistuvat osiot, että vaikka esimerkiksi näkyvimmit ulkoiset piirteet – kuten dian malli, ääri viivat ja esitysmuoto – häivyttäisiin, tunnistaisimme tekstin oletetun genrensä edustajaksi näiden muiden ominaisuuksien perusteella. Vaikka pelkkä makrorakenne ei aina ole riittävä tekstilajin kriteeriksi (Komppa 2006: 325) ja esimerkiksi Saukkosen (2001) mukaan vain tiukimmin normittuneilla teksteillä ylipäänsä on hahmoteltavissa varsinainen kokonaisrakenne (Juvonen–Virtanen–Voutilainen 2012: 457), kytkemme tekstit tiettyyn genreen kuuluviksi myös rakenteellisten yhtäläisyyksien riittävän samankaltaisuuden perusteella.

4 ANALYYSI

Genreanalyysi – tekstilajitutkimuksen käsikirjan mukaan ”teksti on kielellisten muotojen ja merkitysten tiivis, sidosteinen kokonaisuus.” Sen paremmin tekstien kuin genrejenkään ei tarvitse olla lainkaan (tai varsinkaan täysin) kielellisiä, vaan ne kattavat myös muut merkityksentuottamisen lajit: Mukana voi toki olla kielenkäyttöäkin, mutta perustaksi ja lisäksi käyvät myös muunlaiset semioottiset merkit. (Heikkinen 2012: 59.) Tätä taustaa vasten käsittelen esitysgrafiikkaesitystä ensisijaisesti kokonaisuutenaan yhtenä tekstinä. Vaikka osa yksittäisistä dioista on jossain määrin nähtävissä myös itsenäisinä ”muotojen ja merkityksen tiiviinä kokonaisuuksina”, en näe mielekkäänä ja tutkimukseni kannalta relevanttina keskittyä niinkään diojen sisäisiin rakenteisiin kuin niiden kokonaisuuden muodostamaan *tekstiin*.

Esitysgrafiikan pikaoppaassa sivutaan diaesityksen funktionaalista rakennetta yleisellä tasolla². Hautsalo (2007: 32) ohjaa jakamaan esityksen kolmeen osaan: *aloitukseen*, varsinaiseen *sisältöön* ja *lopetukseen*. Aloituksen hän näkee esityksen johdantona, jossa esiintyjän tulisi esitellä itsensä ja pohjustaa aihettaan. Varsinaisessa sisällössä on tarkoitus käydä läpi itse aiheen pääkohdat mahdollisimman havainnollisesti. Lopetukseen hän taas sisällyttäisi yhteenvedon esityksen pääkohdista ja kertaisi mitä on puhuttu ja miksi. Tämä on varmasti toimiva, ja paljon käytettykin esityksen rakenne, mutta sen käytettävyys on kohtalaisen kapea-alainen: Esimerkiksi luentosaliin istuutuvat opiskelijat eivät pääsääntöisesti odota tai tarvitsekaan varsinaista *johdantoa* (itsensä esittelemisestä puhumattakaan) luennoitsijalta, jonka samaa aihealuetta käsitteleviä luentoja he tulevat kuuntelemaan kolmantena viikkona peräkkäin, jokaisen luennon ja näin ollen diaesityksenkin silti toimivan itsenäisinä kokonaisuuksinaan.

Aineistonani olevien diaesitysten rakenne kuitenkin näyttää jossain määrin mukailevan Hautsalon (2007) ohjeistuksia. Kummankin esityksen kaksi ensimmäistä diaa näyttävät toimivan tietynlaisena *johdantona* varsinaiseen aiheeseen. Luentodioista ensimmäisessä on valkoisella pohjalla keskellä kalvoa pelkkä otsikko ”ROMAANIN TEORIAA”. Partitiivimuotoisella ”teorialla” todennäköisesti halutaan viitata siihen, että romaanin koko teoriaa on mahdotonta luentojen aikana käydä läpi, mutta ainakin osaa siitä on tarkoitus esitysgrafiikkaesityksessä valaista. Toisen luentodian otsikko ”ROMAANIN KUOLEMA” antaa viitteitä siitä, että tarkoitus on aloitella edellisen dian suuremman asiakokonaisuuden käsittelyä nyt pienemmissä

---

² Vaikka Hautsalo käsittelee tässä esitystä sekä puheesta että esitysgrafiikkaesityksestä koostuvana kokonaisuutena, on luontevaa olettaa, että diat ovat tässäkin yhteydessä tarkoitettu puheen tueksi. Näin ollen näen tarkoituksenmukaiseksi rinnastaa näiden kahden etenemisen ja sisällön niiden funktionaalisuuden kannalta tarkasteltuna.

osissa, mutta vieläkin ollaan aiheiden pintatasolla ja yläotsikoissa. Tämän toisen dian alalaidan keskellä, pääotsikkoa pienemmällä fontilla lukeva "johdanto" on myös kertomassa siitä, että kyseessä ei enää ole vain kansilehti kokoluentokokonaisuuteen, vaan jo itse kyseisen luennon aihe.

Yhtiökokouksen diaesityksen ensimmäinen kalvo on niin ikään kansilehden asemassa:

Diaa hallitsee kuva ja tekstiaine näyttää niin erottuvuutensa kuin asettelunsa puolesta olevan kuvaan nähden toisarvoinen. Kuva-aineuksen keskeisyys ja tekstien sijoittelu tuovat mieleen kirjankannet, eikä niinkään informaatiota pääosaan nostavaa nimiösivua. Oikean yläalaidan logo ja dian varsinaisen otsikon teksti ovat asiasisällöltään identtiset, ja ne yhdessä luovat vaikutelman kalvon olennaisimmasta sisällöstä, vaikkakin kumpikin on sijoitettu siinä määrin dian laitamille, hallitsevan kuvan sivuille, etteivät ne keskeisintä ainesta näytä olevankaan. Pienemmällä, kuvasta vielä heikommin erottuvalla fontilla on alaotsikkona tilaisuuden nimi, päivämäärä ja esityksen pitäjä. Yllättäen tämä koko varsinaisen informaation sisältävä teksti on saanut diassa visuaalisesti kaikkein pienimmän osan. Ensimmäisen kalvon tehtäväksi voisikin tässä tapauksessa nähdä myös mielenkiinnon herättämisen koko esitystä kohtaan.

Yhtiökokouksen toisen dian aseman hahmottaminen onkin hieman haasteellisempaa: se on sekä koko esityksen ainoa englanninkielinen että muutenkin esityksen tyyliin sopimattomimmalta vaikuttava dia. Se on yksi neljästä aineiston esittelyssä mainitsemastani pelkkää tekstiä sisältävästä vuosikokouksen diasta, ja siinä on koko esityksen pienin fontti, pisimmät lauseet ja eniten asiaa. Muissa dioissa asiakokonaisuudet on jaettu luettelomerkein pienempiin osiin, kun taas tässä diassa on vain kolme pitkähköä kappaletta. Se ei myöskään sisällöllisesti kytkeydy sen paremmin edelliseen kuin seuraavaankaan diaan, vaan vaikuttaa täysin omalta kokonaisuudeltaan yhtenevän värimaailman ja yrityksen logon läsnäolosta huolimatta. Dian otsikko on "Disclaimer", jolle MOT Englanti antaa suomennoksen "vastuuvapauslauseke". Teksti on hyvin muodollinen ja virallinen, eikä se muiden kalvojen tavoin tunnu olevan tehty tarkoituksellisesti juuri tätä esitystä varten, vaan syntyy vaikutelma, että sitä hieman muunnellen saatetaan käyttää monissa muissakin yhteyksissä missä samankaltaista lausumaa tarvitaan.

Kielenä on englanti ilmeisesti siksi, että kaikki yrityksen palveluksessa muissakin maissa olevat työntekijät sen tarvittaessa ymmärtäisivät. Yhtäältä suomennoksen puuttuminen muuten täysin suomenkielisessä esityksessä antaa vaikutelman sisällön toisarvoisuudesta – ehkäpä dia on vain vilautettu yleisön silmien editse kuittaamalla se ”pakolliseksi, kaikille jo tutuksi, muodolliseksi informaatioksi”. Esityksen varsinaiseen sisältöön sillä ei kuitenkaan tunnu olevan vaikutusta tai sidosta, joten näkisin sen olevan enemmänkin osa *johdantoa* ja *aloitusta* kuin *asiaosuutta*.

Toinen selvä yhtäläisyys esitysten välillä on yhden dian mittainen *päätösosuus*. Yhtiökokouksen *lopetuksessa* on yhtymäkohtia esityksen *aloitukseen*:

Pääpaino on kuvituksessa ja dian informaatioarvo on kaikkiaan vähäinen. Markkinointimateriaalin puitteet ovat läsnä: yrityksestä halutaan jättää positiivinen, nuorekas ja houkuttava vaikutelma humoristisen kuvan ja tarttuvan iskulauseen siivittämänä, sen sijaan että viimeiseksi taululle heijastuisi tiukan asiallinen, niukkapuitteisempi ”kiitos”.

Luentodiaesityksen *päätös* on yhtä lailla yhden kalvon mittainen, mutta sen funktio näyttäytyy hieman erilaisena:

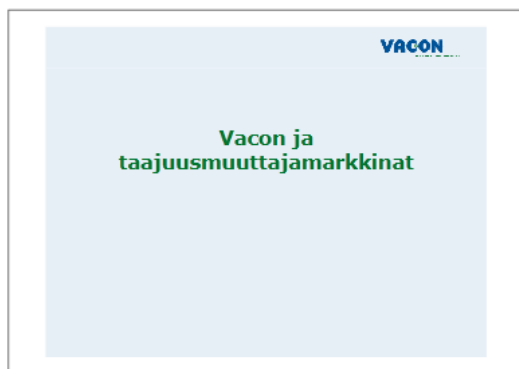
Toisin kuin yrityksen diaesityksen lopetus, luennoitsijan päätöskalvo sisältää Hautsalon (2007: 32) suosittelemaa yhteenvetoa esityksen pääkohdista sekä kertausta puhutusta ja sen syistä: dialla olevat sanat ovat suora kooste koko esityksen edeltävistä kalvoista.

Aloituksen ja lopetuksen suhteellisen selvään yhteneväisyyteen verraten *sisällön* rakenteen erot ovatkin varsin merkittäviä. Toki esitysten laajuudetkin vaikuttavat: yhtiökokouksen esitys on 30 kalvoa pitkä, luentodioja taas on 11 kappaletta, mutta sillä ei täysin eroa voi selittää. Jos ajattelemme kahden ensimmäisen kalvon olevan *johdanto-osio*, ja viimeisen kalvon *lopetusosioksi*, jää luentodiodien yhdestätoista kalvosta *varsinaiseen sisältöön* kahdeksan diaa. Näistä kahdeksasta diasta kuusi sisältää ”johdanto”-alaviitteen lisäksi vain yhden (lopetusdiassa uudelleen mainitun) sanan. Kahdella kalvolla on lisäksi hieman muutakin tekstiä:

Mutta yhtäältä niiden otsikko on mainittu jo edellisessä diassa, ja uutta sisältöä on vain pääotsikon alapuolella olevat, niin ikään otsikkomaiset virkkeet. Luentoesityksen sisältöosuus ei näin ollen tunnu jaksottuvan alafunktioihin, vaan se hahmottuu yhtenä tasa-arvoisena kokonaisuutena.

Yrityksen diaesityksen *varsinaisen sisältöosuuden* rakenne taas jakautuu kahteen selkeään, suurempaan kokonaisuuteen. Vuosikokouksen diaesityksen kolmestakymmenestä kalvosta yhtä lailla kaksi hahmottuu *aloitus-* ja yksi *lopetusosioksi*, joten *käsittelyosio* on 27 dian mittainen. Näistä kaksi viittaa sekä visuaaliselta ilmeeltään että asiasisällöltään uuden osion ja asiakokonaisuuden alkamiseen esityksessä:

Ensimmäisen sisältöosion otsikkodian jälkeen on kolmetoista käsittelydiata, joista neljä on tekstipainotteisia, kahdessa ei otsikon lisäksi taas ole tekstiä ollenkaan vaan hallitsevana elementtinä on kuva ja seitsemässä on teksti tai osia sen sisällöstä esitetty lisäksi myös graafises-

sa tai muuten visuaalisemmassa muodossa. Yksikään tekstidia ei sisällä paljon tekstiä, informaatio on jaettu luettelomerkein useampaan kokonaisuuteen ja virkkeet ovat kohtalaisen lyhyitä ja napakoita. *Ensimmäinen käsittelyosio*, ”Vacon ja taajuusmuuttajamarkkinat”, ohjaa yleisöä nykyhetken tilanteen tarkastelun kautta tulevaisuuden näkymiin. Diarakenne on kaikissa *sisältödioissa* sama vakiomuotoinen ”otsikko ja sisältö”, sisältökohteet jaettuna yhteen tai kahteen palstaan. Diat toimivat sinällään myös itsenäisinä kokonaisuuksinaan: jokaisen dian otsikko viittaa vain kyseisen sivun sisältöön, ja yläkulman logosta lukija voi päätellä, kenen asioita käsitellään ja minkä tahon näkökulma on kyseessä.

Ensimmäisen käsittelyosion sisältö jakautuu kuitenkin vielä neljään pienempään alafunktioon. Kolme ensimmäistä diaa käsittelevät yritystä ja sen toimialaa yleisellä tasolla. Ensimmäinen dia on otsikoltaan ”Vacon”, ja siinä kerrotaan yrityksen perustietoja yleisluontoisesti. ”Vaconin taajuusmuuttaja on puhdasta teknologiaa”-dia taas antaa perustietoa yrityksen päätuotteesta, taajuusmuuttajasta, ja sen hyödyistä ja ”Tekniikkaa, jolla säästää energiaa”-dia argumentoi päätuotteen tarpeellisuuden ja hyödyllisyyden. Näiden kolmen dian funktiona vaikuttaa olevan myös *johdantona* tai jonkinlaisena *esipuheena* toimiminen: esityksen pitäjä haluaa varmistaa, että jokainen kuulija tietää, mistä puhutaan ja miksi paikalla ylipäänsä ollaan. Seuraavat neljä diaa ”Merkittäviä asiakkaita” ja ”Osakkeenomistajat 31.12.2009”, ”Strategia” ja ”Läsnä maailmanlaajuisesti” ovat kuin tuomassa uskottavuutta ja kertomassa luotettavuudesta: ollaan tekemisissä nimekkäiden yhteistyökumppaneiden ja näin ollen suurten ja tärkeiden asioiden kanssa ja yhtäältä ne toimivat *siirtymänä* sisältöosion pääotsikon mukaiseen varsinaiseen ”taajuusmuuttajamarkkinat”-aiheeseen. Seuraavat viisi diaa: ”Markkinoiden muutostrendejä”, ”Markkinoiden kehitys”, ”Markkinakasvun tekijät”, ”Markkinaosuudet vuonna 2008”, ”Näkymät vuodeksi 2010” luen kuuluvaksi ensimmäisen käsittelyosion *varsinaiseksi sisällöksi*.

Viimeisenä diana ensimmäisessä käsittelyosiossa on nelikenttäanalyysinä toteutettu ”riskit ja epävarmuustekijät” -kaavio. Malliltaan se on samanlainen neliömatriisi kuin tunnetumpi yritysmaailmassa laajasti käytetty SWOT-analyysi³ (Pk-yrityksen riskienhallinta 2013), mutta tämä dian riskianalyysi (Huttunen 2012) ei lainkaan käsittele vahvuuksia ja mahdollisuuksia, vaan painottuu heikkouksien ja uhkien kartoittamiseen. Tämän viimeisen, koko ensimmäisen sisältöosion *lopetus-* ja *yhteenveto-osiona* toimivan dian voidaan nähdä liittyvän kiinteästi kaikkiin edeltäviin sekä *johdannon*, *siirtymän* että *varsinaisen sisällön* dioihin: Vaikka yhtiö on ajan ja markkinoiden vaihteluissa tiukasti kiinni oleva oman alansa vahva

³ SWOT tulee sanoista Strength = vahvuus; Weakness = heikkous; Opportunity = mahdollisuus; Threat = uhka (Pk-yrityksen riskienhallinta 2013.)

vaikuttaja, ei ”peliä ole vielä voitettu”. Epävarmuus- ja riskitekijöiden tiettäväksi tekemisen kautta yleisön halutaan tiedostavan, että ajan hermolla pysyminen on edelleen tärkeää ja toimintaa on pyrittävä kehittämään koko ajan.

Toinen sisältöosio, ”Tilinpäätös 2009”, on tasaisempi kokonaisuus ilman niin selvää alafunktioihin jakautumista. Heti otsikkodian jälkeen ensimmäisenä tuleva, koko osion ainut pelkästä tekstistä rakentuva dia on sekä jo varsinaista sisältöä että myös *johdantoa* ja *alustusta* koko osiolle. Dia myös nivoo kahtia jaettua, koko esityksen *varsinaisen käsittelyosion* lukuja yhteen: edellinen osio päättyi riskien pohtimiseen ja epävarmuuden läsnäoloon, mutta toisen osion käsittely aloitetaan mielialaa nostattavasti ”Vacon päihitti markkinat vuonna 2009” -otsakkeen alla. Sisältö paljastaa, että haasteet on pidettävä edelleen mielessä, mutta vire on positiivinen ja epävarmuustekijöistä huolimatta yritystä luotsataan kohti avarampia vesiä ja suurempaa menestystä. Yhtäältä dia toimii me-hengen luoja: yleisö saa jakaa tunteen kollektiivisesta ”markkinoiden päihittämisestä”, koska esitys on suunnattu toiminnassa jo valmiiksi mukana oleville.

Johdantodian jälkeen tulee yksitoista informaatioarvoltaan ja rakenteeltaan tasaveroista toisen osion varsinaisen aiheen *käsittelydiaa*. Talouden tunnusluvut, eli pääotsikon mukaisesti päättyneen vuoden tilinpäätöksen keskeisimmät asiat käydään läpi hyvin havainnollisessa ja visuaalisessa muodossa: kymmenellä dialla on otsikon lisäksi pelkkä kaavio, kuvio tai diagrammi, ja ainoastaan yhdessä kalvossa lisänä muutama rivi tekstiä. Toinen sisältöosio on ensimmäistä selvästi kevyempi ja havainnollisempi. Nämä viimeiset yksitoista diaa ennen koko esityksen lopetusta vaikuttaa olevan yksi, oma *varsinainen sisältökokonaisuutensa*. Toisella sisältöosiossa ei ole erillistä lopetusdiaa, vaan suoraan tilinpäätöstietojen jälkeen ilman sen kummempia johdatteluja kuitataan samalla koko esitys päättyneeksi aiemmin sivulla 14 esitetyllä lopetusdialla. Kaikkiaan yhtiökokouksen diaesityksen varsinaisen sisällön kalvot näyttävätkin noudattelevan Hautsalon (2007: 32) näkemystä jokseenkin sanatarkasti: ”Varsinaisessa sisällössä käydään läpi itse aiheen pääkohdat *mahdollisimman havainnollisesti*”⁴.

---

⁴ Kursivointi omani.

5 PÄÄTÄNTÖ

Jos tekstin rakenne nostetaan genren määrittelyssä keskeiseen asemaan, voidaan tutkimukseni perusteella sanoa, että esitysgrafiikkaesitys on tulkittavissa myös omana, selkeähkön kokonaisrakenteen omaavana tekstilajinaan. Diaesitysten jakautuminen selviin funktionaalsiin osiin tukee ajatustani sekä esitysgrafiikkaesityksen omasta tekstilajista, että yksittäisen dian tutkimisen toisarvoisuudesta: jo näiden kahden esityksen perusteella sekä yleiseen tekstilajitietoisuuteemme pohjaten esityksen osien järjestäytyminen tietynlaiseksi selväksi rakenteeksi antaa viitteitä jossain määrin vakiintuneesta tekstilajista ja yhtäältä esityksen näyttäytymisestä ensisijaisesti kokonaisuutena, jonka osilla on selvä tarkoitus ja paikkansa juuri tietyssä järjestyksessä. (Mäntynen 2006: 42, 46.) Näin ollen yksittäisen dian tutkiminen makrorakenteen näkökulmasta ei vaikuta tarkoituksenmukaiselta, sillä ilmaisun niukkuuden vuoksi niiden tutkiminen ei ole mahdollista juuri sananvalinta- ja lauserakennetasoa syvällisemmin.

Toisaalta taas aineiston suppeus ja rakenteen yksinkertaisuus ja sovellettavuus moneen muuhun tekstilajiin puhuvat tuloksen laajempaa yleistettävyyttä vastaan. Myös kummassakin diaesityksessä keskeisessä roolissa olevien *oletusdiarakenteiden* vaikutus olisi mielenkiintoista pystyä sulkemaan pois: sekä teoriakirjallisuuteni että aineistoni pohjalta ne ovat esitysgrafiikkaesitysten muotoilussa niin olennaisessa osassa, että niiden vakiintuneisuus ohjaa varmasti jo alitajuisestikin esitysten tekijöitä. Monessa suhteessa ne vaikuttavat varsin toimiviltakin ratkaisuilta, mutta sen selvittäminen, vaikuttaisiko diarakenteen roolin häivyttäminen olennaisesti esityksen kokonaisrakenteeseen, voisi tuoda tutkimukseen lisää ulottuvuutta.

Kuten Bahtin (1986) painottaa, tekstit eivät ole toisistaan riippumattomia, vaan ne sekä tuotetaan että tulkitaan suhteessa muihin teksteihin; ei siis pelkästään suhteessa itseensä tai genreensä (ks. Heikkinen–Voutilainen 2012: 21). Näin ollen voisikin olla aiheellista pohtia, missä määrin esitysgrafiikkaesityksen rakenteeseen vaikuttaa sen tuottamiskonteksti – se, millaisten tekstien keskellä esitysten tekijät elävät. Jatkotutkimuksena tekstilajitutkimuksen kentältä voisikin olla, että onko löydettävissä enemmän yhtäläisyyksiä esimerkiksi yliopiston luentomateriaaliksi luotujen diaesitysten keskinäisestä rakenteesta kuin vaikkapa verrattaessa niitä täysin toisen kontekstin kalvoihin. Ja sitä myötä olisi luontevaa siirtyä erittelemään erotuisivatko suoraan omiksi tekstilajeikseen eri käyttöympäristöihin tuotetut esitysgrafiikkaesitykset, kuten vaikkapa tutkielmassani sivuttu jako yritysmaailmaan ja opetuskäytön tarpeisiin luotuihin esityksiin.

Myös teoriataustassa pohtimani genretutkimuksen paradoksaalisuus tuo tutkimukseeni tiettyä kehämäisyyttä: aineistonkeruun yhteydessä tutkimuskohteekseni täsmentyi ”esitysgra-

fiikkaohjelmalla puheen tueksi luotu diaesitys”, joka sinällään jo ohjasi minua valitsemaan juuri tietynlaista aineistoa, jättämään toisenlaisia esityksiä ulkopuolelle ja näin ollen toimimaan jossain määrin tekstilajin määrittäjänä itsessään (Shore–Mäntynen 2006: 11). Toisaalta myös diaesityksen liittyminen niin voimakkaasti juuri puhe-esityksen tukimateriaaliksi toi oman haasteensa: on lähes mahdotonta kuvitella puhe-esitys, joka ei jossain määrin noudattaisi yksinkertaistettua aloitus–varsinainen sisältö–lopetus -kaavaa, jolloin näiden kahden erottaminen toisistaan tuntuu jossain määrin epäluonnolliselta.

Tätä taustaa vasten koko esitystilanteen tutkimiseen siirtyminen tuntuu luontealta: pro gradu -tutkielmani aihealueiksi suunnittelemani sekä holistisen viestintätilanteen että multimodaalisuuden näkökulmat tuntuvat entistä relevanteimmilta ja mielenkiintoisimmilta jatko-tutkimusaiheilta. Tutkimusprosessin aikana voimistunut ajatukseni puheen ja esitysgrafiikkaesityksen toisiaan täydentävistä funktioista kokonaisvaltaisessa viestintätilanteessa saa vahvistusta Reynoldsin (2009: 66) kirjassaan siteeraaman menestyvän amerikkalaisen teknologiayrittäjä ja -sijoittaja David Rosen sanoista: ”Määritelmän mukaan diat ovat tukimateriaalia, jonka on tarkoitus tukea puhujaa. Näin ollen niiden (dioiden) ei tulisi toimia itsenäisesti [--] Tämän asian kääntöpuoli on se, että jos diat toimivat ilman puhetta, mitä ihmettä yleensä teet yleisön edessä?”

LÄHTEET

- A-osaaja: Moduuli 6 – Esitysgrafiikka. –
http://www.atk-ajokorttikoulu.fi/fi/a_osaaja/a_osaaja/moduulit/esitysgrafiikka/mod6ori 15.4.2013
- HAUTSALO, HARRI 2007: *Esitysgrafiikan pikaopas: PowerPoint 2007*. Jyväskylä: Docendo.
- HEIKKINEN, VESA – VOUTILAINEN, EERO 2012: Genre – monitieteinen näkökulma. – Vesa Heikkinen, Eero Voutilainen, Petri Lauerma, Ulla Tiililä & Mikko Lounela (toim.), *Genreanalyysi – tekstilajitutkimuksen käsikirja* s. 17–47. Helsinki: Gaudeamus.
- HEINONEN, PETRI 2003: *Opettajan tietokoneopas*. Helsinki: Talentum.
- HUTTUNEN, JUHA 2012: Nelikenttäanalyysi. – <http://www.onnistamo.fi/blog/nelikentta-analyysi> 4.5.2013
- JUVONEN, RIITTA – VIRTANEN, MIKKO – VOUTILAINEN, EERO 2012: Fennistisen tekstilajitutkimuksen suuntia. – Vesa Heikkinen, Eero Voutilainen, Petri Lauerma, Ulla Tiililä & Mikko Lounela (toim.), *Genreanalyysi – tekstilajitutkimuksen käsikirja* s. 453–469. Helsinki: Gaudeamus.
- Jyväskylän yliopisto 2013: Sivuaeineopas. <https://www.jyu.fi/hum/opiskelu-ohjeet/pikaohjeet/sivuaeineopas/#---haettavat-ja-tai-kokeen-kautta-saatavat-opinto-oikeudet> 28.4.2013
- KANKAANRANTA, MARJA – PUHAKKA, EIJA 2008: Kohti innovatiivista tietotekniikan opetuskäyttöä: kansainvälisen SITES 2006 -tutkimuksen tuloksia. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- KOMPPA, JOHANNA 2006: Tiedotteen rakenteen potentiaalit. – Anne Mäntynen, Susanna Shore & Anna Solin (toim.), *Genre – tekstilaji*. s. 303–326. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- KOSKINEN, JOHANNA 2013: Facebook-keskustelu. 14.3.2013
- LAMMI, OUTI 2009a: *Vaikuta visuaalisesti!: laadi selkeä esitys*. Jyväskylä: Docendo.
- LAMMI, OUTI 2009b: Esitysgrafiikka ei ole yhtä kuin PowerPoint. Tuolin ja näppäimistön välistä 30.1.2009. – <http://www.outilammi.com/2009/01/esitysgrafiikka-ei-ole-yhta-kuin.html> 16.4.2013
- LAMMI, OUTI 2009c: Kesälomien jälkeen estradille paremmalla esitysgrafiikalla. Tuolin ja näppäimistön välistä 22.3.2009. – <http://www.outilammi.com/2009/03/kesalomien-jalkeen-estradille.html> 1.5.2013
- LAMMI, OUTI 2011: *PowerPoint 2010: Tehoa viestintään*. Jyväskylä: Docendo.
- MOT Englanti. Kielikone Oy & Gummerus Kustannus Oy – <http://mot.kielikone.fi/mot/jyu/netmot.exe> 3.5.2013
- MÄNTYNEEN, ANNE 2006: Näkökulmia tekstin ja tekstilajien rakenteeseen. – Anne Mäntynen, Susanna Shore & Anna Solin (toim.), *Genre – tekstilaji*. s. 42–71. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- MÄNTYNEEN, ANNE – SHORE SUSANNA 2006: Johdanto. – Anne Mäntynen, Susanna Shore & Anna Solin (toim.), *Genre – tekstilaji*. s. 9–41. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Opetushallitus 2011: *Tieto- ja viestintäteknikka opetuskäytössä - Välineet, vaikuttavuus ja hyödyt*. Tilannekatsaus toukokuu 2011. Muistiot 2011:2.
- Pk-yrityksen riskienhallinta: Liiketoiminnan nelikenttäanalyysi SWOT. – <http://www.pk-rh.fi/riskilajit/liikeriskit/liiketoiminnan-nelikenttaanalyysi-swot/> 4.5.2013
- REYNOLDS, GARR 2009: *Esityksen suunnittelu – Zen ja pelkistämisen taito*. Jyväskylä: Docendo
- VÄLISALO, TANJA: Johdatus tieto- ja viestintäteknologiaan. Esitysgrafiikka. Jyväskylän yliopisto. – <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/tvt/johdanto-tieto-ja-viestintateknologiaan/esitysgrafiikka> 12.4.13

LIITE 1 YHTIÖKOKOUKSEN DIAESITYS

Vacon –
driven by drives

Vacon Oyj:n yhtiökokous 23.3.2010
Vesa Laisi, toimitusjohtaja

VACON
DRIVEN BY DRIVES

Disclaimer

- The content of this presentation contains time-sensitive information that is accurate as of the time hereof.
- A number of forward-looking statements will be made during this presentation. Forward-looking statements are any statements that are not historical facts. These statements are based on current decisions and plans and currently known factors. They involve risks and uncertainties which may cause the actual results to materially differ from the results currently expected by Vacon.
- If any portion of this presentation is rebroadcast, retransmitted or redistributed at a later date, Vacon will not be reviewing or updating the material that is contained herein.

VACON
DRIVEN BY DRIVES

Vacon ja taajuusmuuttajamarkkinat

VACON
DRIVEN BY DRIVES

Vacon

- Vaconin toimintaa ohjaa intohimo kehittää, valmistaa ja myydä maailman parhaita taajuusmuuttajia – ja vain niitä.
- Taajuusmuuttajia käytetään sähkömoottorin ohjauksessa ja uusiutuvan energian tuotannossa.
- Vaconin tuotekehitys- ja tuotantoyksiköt ovat Suomessa, Yhdysvalloissa, Kiinassa ja Italiassa. Myyntitoimistoja on 27 maassa.
- Vuonna 2009 Vaconin liikevaihto oli 272,0 milj. euroa, ja yhtiön palveluksessa oli maailmanlaajuisesti noin 1 200 henkilöä.
- Yhtiön markkina-arvo on maaliskuussa 2010 noin 450 milj. euroa.

VACON
DRIVEN BY DRIVES

Vaconin taajuusmuuttaja on puhdasta teknologiaa

- Taajuusmuuttajalla ohjataan portaattomasti sähkömoottorin pyörimisnopeutta.
  - Ohjauksella saavutetaan huomattavaa energiansäästöä (jopa 30 %:n säästö energiatehokkaan taajuusmuuttajakäytön avulla).
- Taajuusmuuttajia käytetään uusiutuvan energian tuotannossa.
  - Aurinko- ja tuulienergian tuotanto avaa hyvät kasvumahdollisuudet teollisille taajuusmuuttajavalmistajille.

VACON
DRIVEN BY DRIVES

Tekniikkaa, jolla säästää energiaa

- Olemme jatkuvasti yhä enemmän riippuvaisia sähköstä. Energiankulutuksen onkin arvioitu kasvavan 50 % vuosien 2005–2030 aikana. Sähkökulutuksen on arvioitu kaksinkertaistuvan samassa ajassa.
- Sähkömoottorit kuluttavat maapallon sähköstä noin 30 %.
- Käyttämällä energiatehokkaita taajuusmuuttajilla ohjattuja moottoreita **maapallon sähkökulutuksesta** voidaan säästää **noin 10 %**.
- Energiatehokkuus on yksi tärkeimmistä keinoista vähentää päästöjä.

13 14.3.2011

VACON
DRIVEN BY DESIGN

Markkinakasvun tekijät

- Energian korkea hinta
- Vaatimukset energiatehokkuuden parantamisesta
- Investoinnit uusiutuvaan energiaan
- Automaation lisääntyminen
- Elektroniikan hintojen laskeminen

14 14.3.2011

VACON
DRIVEN BY DESIGN

Markkinaosuudet vuonna 2008

Nro	Valmistaja	Markkinaosuus
1.	ABB	17,5 %
2.	Siemens	14,0 %
3.	Schneider Toshiba	8,5 %
4.	Rockwell Automation	6,0 %
	Danfoss	6,0 %
6.	Yaskawa	5,0 %
7.	Vacon	4,5 %
8.	Converteam	4,0 %
	Mitsubishi Electric	4,0 %
10.	Fuji	3,5 %
	Yhteensä	73,0 %

Lähde: The Worldwide Market For Low Voltage Motor Drives - 2009 Edition from IMS Research & Vacon estimates

15 14.3.2011

VACON
DRIVEN BY DESIGN

Näkymät vuodeksi 2010

- Vacon ei odota taajuusmuuttajamarkkinan enää heikentyvän vuonna 2010.
- Vacon arvioi vuoden 2010 liikevaihdon kasvavan vuodesta 2009. Kannattavuuden odotetaan pysyvän vuoden 2009 tasolla ja osakekohtaisen tuloksen arvioidaan paranevan vuoden 2009 tasosta.

	ACT 2009	FC 2010
Liikevaihto, MEUR	272,0	> 272
Liikevoitto, %	8,3 %	~ 8,3 %
EPS, EUR	1,01	> 1,01
ROE, %	20,5 %	~ 20,5 %

16 14.3.2011

VACON
DRIVEN BY DESIGN

Riskit ja epävarmuustekijät

Yleisen kysynnän epävarmuus	Raaka-aineiden ja komponenttien saatavuus ja laatu
Valuutariskit	Hintakilpailu

17 14.3.2011

VACON
DRIVEN BY DESIGN

Tilinpäätös 2009

18 14.3.2011

VACON
DRIVEN BY DESIGN

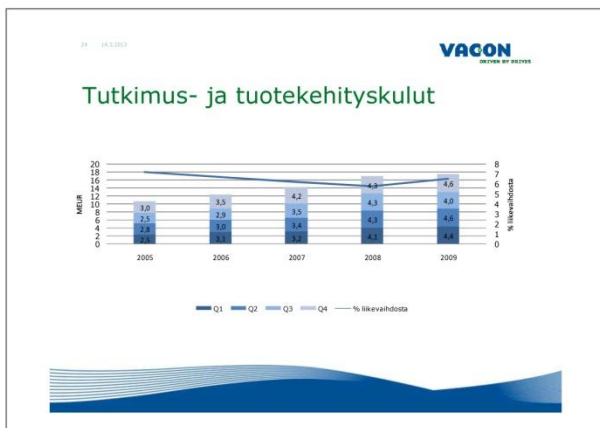
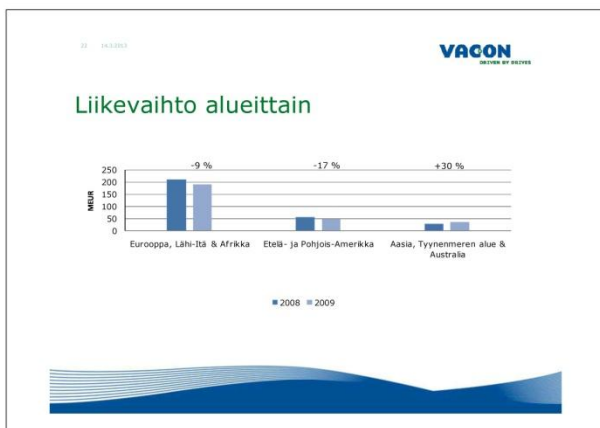
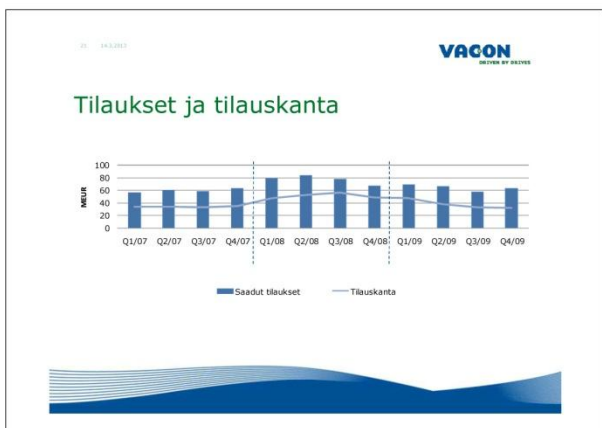
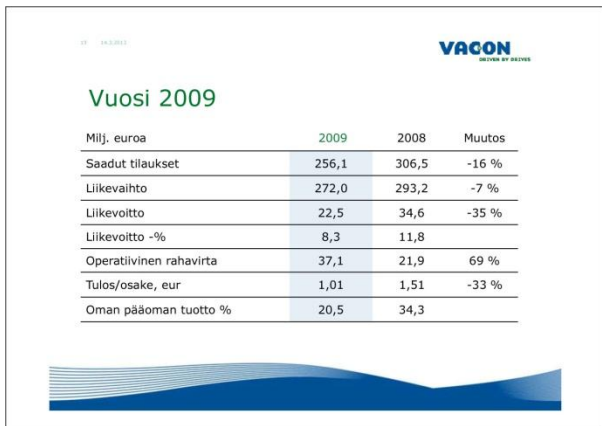
Vacon päihitti markkinat vuonna 2009

Markkinakehitys

- Taajuusmuuttajamarkkinat supistuivat liikevaihdolla mitattuna noin 16 % (IMS 2009).
- Vacon ei odota taajuusmuuttajamarkkinoiden enää heikenevän vuoden 2010 aikana.

Vaconin kehitys

- Saadut tilaukset laskivat 16,4 % 256,1 milj. euroon.
- Liikevaihto pieneni 7,2 % eli 272,0 miljoonaan euroon.
- Liikevoitto oli 22,5 (34,6) miljoonaa euroa.
- Vacon jatkaa investointejaan tuotekehitykseen ja kehittää globaalia läsnäoloaan strategiansa mukaisesti turvatakseen tulevaisuuden kasvun.
- Tase säilyi vahvana.

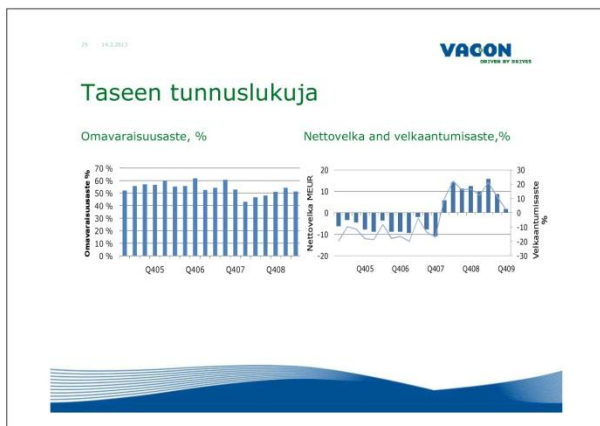
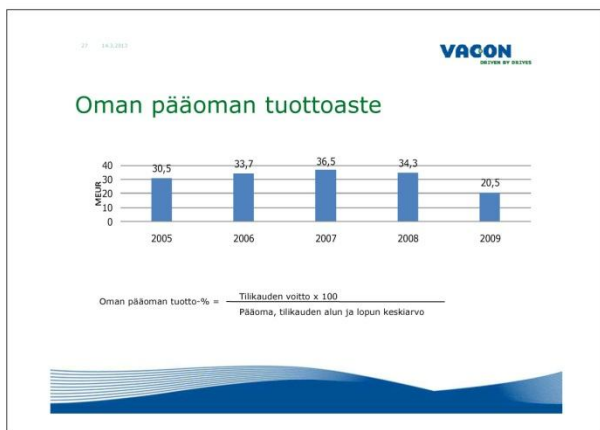

26 14.12.2011

VACON
DRIVEN BY DRIVES

Käyttöpääoma

Milj. euroa	31.12.2009	31.12.2008	Muutos
Varastot	19,3	21,3	-9 %
Korottomat saatavat	51,3	61,7	-17 %
Korottomat velat	39,3	40,6	-3 %
Nettokäyttöpääoma	31,2	42,5	-27 %
Nettokäyttöpääoma liikevaihdosta, %	11,5	14,5	

LIITE 2 LUENTODIAT

ROMAANIN TEORIAA

ROMAANIN KUOLEMA

Johdanto

ROMAANIN KUOLEMA?
Romaanin yhteys muuttuvaan
inhimilliseen todellisuuteen.

Johdanto

Aika

Johdanto

Aika

Aika romaanin kertomusmuotoa määrittävänä perusyksikkönä.

Aika filosofisena kysymyksenä.

Johdanto

Historia

Johdanto

Todellisuus

Johdanto

Subjekti

Johdanto

Genre

Johdanto

Poetiikka

Johdanto

Aika Historia Todellisuus Subjekti Genre Poetiikka

Johdanto